DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 16 december 1997 *

I mål C-316/96,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Paolo Ziotti, rättstjänsten, i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Italien, företrädd av professor Umberto Leanza, chef för utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av Oscar Fiumara, avvocato dello Stato, delgivningsadress: Italiens ambassad, 5, rue Marie-Adélaïde, Luxemburg,

svarande,

angående en talan om fastställelse av att Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt rådets direktiv 93/53/EEG av den 24 juni 1993 om gemenskapens minimiåtgärder för bekämpning av vissa fisksjukdomar (EGT L 175, s. 23), direktiv 93/54/EEG av den 24 juni 1993 om ändring av direktiv 91/67/EEG om djurhälsovillkor för utsläppande på marknaden av djur och produkter från vattenbruk (EGT L 175, s. 34), direktiv 93/113/EG av den 14 december 1993 om användning och saluföring av enzymer och mikroorganismer och preparat av dessa i djurfoder (EGT L 334, s. 17) och direktiv 93/114/EG

* Rättegångsspråk: italienska.

av den 14 december 1993 om ändring av direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser (EGT L 334, s. 24) och enligt EG-fördraget, genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktiven,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden H. Ragnemalm (referent) samt domarna R. Schintgen, G. F. Mancini, P. J. G. Kapteyn och G. Hirsch,

generaladvokat: N. Fennelly,
justitiesekreterare: byrådirektören L. Hewlett,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 16 september 1997,

och efter att den 23 oktober 1997 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 26 september 1996, med stöd av artikel 169 i EG-fördraget väckt talan om fastställelse av att Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt

— rådets direktiv 93/53/EEG av den 24 juni 1993 om gemenskapens minimiåtgärder för bekämpning av vissa fisksjukdomar (EGT L 175, s. 23),

— rådets direktiv 93/54/EEG av den 24 juni 1993 om ändring av direktiv 91/67/EEG om djurhälsovillkor för utsläppande på marknaden av djur och produkter från vattenbruk (EGT L 175, s. 34),

— rådets direktiv 93/113/EG av den 14 december 1993 om användning och saluföring av enzymer och mikroorganismer och preparat av dessa i djurfoder (EGT L 334, s. 17) och

— rådets direktiv 93/114/EG av den 14 december 1993 om ändring av direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser (EGT L 334, s. 24)

och enligt EG-fördraget, genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktiven.

2 Enligt artikel 20.1 första stycket i direktiv 93/53, artikel 2.1 första stycket i direktiv 93/54 och artikel 2.1 första stycket i direktiv 93/114 skulle medlemsstaterna vidta de åtgärder som var nödvändiga för att följa dessa direktiv före den 1 juli

1994, avseende de två förstnämnda direktiven, och senast den 1 oktober 1994 avseende det tredje direktivet. Enligt artikel 8.1 första stycket i direktiv 93/113 skulle medlemsstaterna vidta de åtgärder som var nödvändiga för att följa artikel 7 senast den 1 januari 1995 och för att följa övriga bestämmelser senast den 1 oktober 1994.

3 Eftersom kommissionen inte hade fått något meddelande om att dessa direktiv införlivats med den italienska rättsordningen, inledde den genom en formell underrättelse av den 20 januari 1995 det förfarande som föreskrivs i artikel 169 i fördraget.

4 Italiens regering underrättade genom en skrivelse av den 27 februari 1995 kommissionen om att direktiven hade införts i ett lagförslag benämnt "Bestämmelser för att uppfylla de skyldigheter som följer av Italiens medlemskap i Europeiska gemenskaperna — gemenskapslag 1994" och att de italienska myndigheterna hade utarbetat genomförandebestämmelser för lagen i väntan på att förslaget skulle antas.

5 I avsaknad av ytterligare svar från de italienska myndigheterna riktade kommissionen den 22 januari 1996 ett motiverat yttrande till Republiken Italien och uppmanade denna stat att inom två månader från delgivningen av det motiverade yttrandet vidta nödvändiga åtgärder för att uppfylla skyldigheterna enligt direktiven i fråga.

6 Den italienska regeringen svarade genom skrivelse av den 15 mars 1996 att genomförandebestämmelsen för direktiv 93/53 höll på att sändas till regeringens presidium för en inledande behörighetsprövning, att genomförandebestämmelsen för direktiv 93/54 snart skulle överlämnas till ministern för undertecknande och slutligen att hälsovårdsministern hade överlämnat den enda genomförandebestämmel-

sen för direktiven 93/113 och 93/114 för föreskriven granskning av den avdelning inom regeringens presidium som handlägger frågor rörande Europeiska unionens politik.

7 Eftersom kommissionen inte erhållit någon underrättelse om införlivande av de fyra direktiven, väckte den förevarande talan. Emellertid återkallade kommissionen genom skrivelse av den 14 augusti 1997 sin talan avseende direktiv 93/54.

8 Vad beträffar de tre övriga direktiven, har Republiken Italien i sitt svaromål anfört att deras genomförande antingen är klart eller befinner sig i ett långt framskridet skede.

9 För det första skulle direktiv 93/53 ha införlivats genom dekret nr 263 av Republiken Italiens president av den 3 juli 1997 (*GURI* nr 184 av den 8 augusti 1997).

10 För det andra skulle de italienska myndigheterna i enlighet med artikel 2 i direktiv 93/113 temporärt ha tillåtit användning och saluföring i Italien av sådana enzymer, mikroorganismer och preparat av dessa i foder, vilka anges i en förteckning som den 20 december 1994 överlämnades till kommissionen i enlighet med artikel 3 i direktivet. Genom ministeriecirkulär av den 26 juli 1995 skulle denna förteckning ha delgivits samtliga regionala förvaltningar med ansvar på hälsovårdsområdet ("assessorati regionali della Sanità") samt sammanslutningar och yrkesorganisationer, för att dessa i sin tur skulle ge förteckningen en vidare spridning bland de berörda. Förteckningen skulle därefter ha ersatts med en förteckning som utarbetats av kommissionen med tillämpning av artikel 4 i direktiv 93/113, i väntan på att sagda institution, med tillämpning av artikel 5 i samma direktiv,

skulle göra den slutliga uppteckningen av enzymer och mikroorganismer i de förteckningar som bifogats rådets direktiv 70/524/EEG av den 23 november 1970 om fodertillsatser (EGT L 270, s. 1).

11 Vad beträffar märkningsskyldigheten, som infördes genom artikel 7 i direktiv 93/113, har den italienska regeringen understrukit att genom dekret nr 228 av Republiken Italiens president av den 1 mars 1992 (*GURI* nr 66 av den 19 mars 1992, ordinarie tillägget), vilket genomför de olika direktiven om fodertillsatser, åläggs tydliga skyldigheter i fråga om märkning av tillsatser. De övriga uppgifter som anges i artikel 7 i direktiv 93/113 skulle dessutom ha varit föremål för föreskrifter i ovan åberopade cirkulär av den 26 juli 1995, vilka riktats till berörda myndigheter och organ.

12 För det tredje skulle genomförandeförordningen för direktiv 93/114 vara på väg att antas.

13 Vad beträffar direktiv 93/113 har kommissionen gjort gällande att omständigheten att ministeriecirkuläret av den 26 juli 1995 antagits och delgivits de berörda myndigheterna inte utgör ett korrekt införlivande av artikel 2 i direktiv 93/113. Dessutom skulle varken detta cirkulär eller presidentdekret nr 228 av den 1 mars 1992 utgöra ett tillräckligt införlivande av den märkningsskyldighet som anges i artikel 7. Närmare bestämt skulle genom sistnämnda bestämmelse nya skyldigheter och kriterier införas för produkter som inte omfattas av sagda dekret.

14 Med avseende på direktiv 93/53 skall erinras om att förekomsten av ett fördragsbrott skall bedömas utifrån läget i medlemsstaten vid utgången av den frist som angivits i det motiverade yttrandet och att domstolen inte skall beakta senare förändringar (se dom av den 3 juli 1997 i mål C-60/96, kommissionen mot Frankrike, REG 1997, s. I-3827, punkt 15).

15 I förevarande fall antogs dekret nr 263, som den italienska regeringen har åberopat, av Republiken Italiens president den 3 juli 1997 medan den frist som kommissionen föreskrev i sitt motiverade yttrande löpte ut den 22 mars 1996. Även om detta dekret skulle utgöra ett korrekt införlivande av direktiv 93/53 kan det således inte beaktas i förevarande mål.

16 Vad beträffar införlivandet av artiklarna 2 och 7 i direktiv 93/113, skall det erinras om att enligt en fast rättspraxis kan inte vanlig administrativ praxis — som genom sin natur fritt kan ändras av förvaltningen och som inte kungörs på ett fullgott sätt — anses som ett giltigt fullgörande av skyldigheterna i EG-fördraget (dom av den 2 maj 1996 i mål C-311/95, kommissionen mot Grekland, REG 1996, s. I-2433, punkt 7).

17 Republiken Italien kan således inte anses ha uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 93/113 genom att anta och sprida cirkuläret av den 26 juli 1995 till de berörda myndigheterna.

18 Det skall dessutom påpekas att den italienska regeringen inte har ifrågasatt att presidentdekret nr 228 av den 1 mars 1992 avser andra enzymer och ålägger andra skyldigheter än de som föreskrivs i artikel 7 i direktiv 93/113.

19 Slutligen har Republiken Italien inte ifrågasatt att direktiv 93/114 inte hade införlivats inom den föreskrivna fristen.

20 Det finns således anledning fastställa att Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 20.1 första stycket i direktiv 93/53, artikel 8.1 första stycket i direktiv 93/113 och artikel 2.1 första stycket i direktiv 93/114 genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktiv 93/53, 93/113 och 93/114.

Rättegångskostnader

21 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Enligt artikel 69.5 första stycket föreskrivs dessutom att part som återkallar sin talan skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. På begäran av den part som återkallar sin talan skall emellertid kostnaderna bäras av den andra parten, om det anses skäligt på grund av dennes uppträdande.

22 Republiken Italien har i förevarande fall tappat målet avseende direktiv 93/53, 93/113 och 93/114. Dessutom var kommissionens talan avseende direktiv 93/54 och återkallandet av densamma orsakad av den medlemsstatens uppträdande, då sagda stat endast efter att talan anhängiggjorts underrättade kommissionen om de åtgärder som den hade vidtagit för att uppfylla de skyldigheter som följde av direktivet.

23 Följaktligen skall Republiken Italien ersätta rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

följande dom:

1) **Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 20.1 första stycket i rådets direktiv 93/53/EEG av den 24 juni 1993 om gemenskapens minimiåtgärder för bekämpning av vissa fisksjukdomar, artikel 8.1 första stycket i rådets direktiv 93/113/EG av den 14 december 1993 om användning och saluföring av enzymer och mikroorganismer och preparat av dessa i djurfoder och artikel 2.1 första stycket i rådets direktiv 93/114/EG av den 14 december 1993 om ändring av direktiv 70/524/EEG om fodertillsatser genom att inte inom den föreskrivna fristen anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa dessa direktiv.**

2) **Republiken Italien skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Ragnemalm Schintgen Mancini

Kapteyn Hirsch

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 december 1997.

R. Grass H. Ragnemalm

Justitiesekreterare Ordförande på sjätte avdelningen